

УДК 811.112.37

DOI <https://doi.org/10.32782/bsps-2024.6.9>

СТРУКТУРА АНГЛОМОВНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПУТІВНИКІВ ПО УКРАЇНІ (ЗМІНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД)

Вікторія Прима

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Державного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, Україна
orcid.org/0000-0001-7331-9950
Researcher ID: AFI-4861-2022

Оксана Сошко

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Державного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, Україна
orcid.org/0000-0003-4633-7621
Researcher ID: N-2832-2016

Анотація. Статтю присвячено вивченню структури англomовних туристичних путівників по Україні та власне туристичного дискурсу загалом. Саме складна соціально-політична ситуація у світі й війна в Україні значною мірою вплинули на ті зміни, що відбулися в структурі туристичних путівників. Значна увага приділяється ґрунтовному дослідженню туристичних путівників, різних підходів до їх вивчення, а також туристичному дискурсу як специфічному жанру комунікації. Розглянуто безпосередню структуру електронного (онлайн) туристичного путівника та проведено порівняльний аналіз у її зміні за останні роки. Туристичні путівники надають читачам інформацію про різні місця, пам'ятки, культурні особливості, гастрономічні традиції, транспортні можливості й інші важливі аспекти подорожі. Будучи об'єктом із цими питаннями, туристи мають змогу активно планувати свої маршрути і приймати зважені рішення. Зміни в структурі путівника відбуваються залежно від ситуації в країні й у світі загалом. Під час пандемії ковід-19 кожен путівник містив застережливу інформацію щодо вживання заходів безпеки протягом перебування в країні. Нинішня ситуація в Україні відлякує левову частку туристів, чим завдає значних збитків країні. Проте туристичні путівники надають правдиву інформацію та застерігають іноземців від поїздок на територію нашої країни. Англomовні туристичні путівники по Україні – це важливе джерело інформації для іноземних туристів, які планують відвідати Україну. Вони можуть бути різними за форматом і змістом, але загалом мають на меті допомогти людям орієнтуватися в країні, знайти цікаві місця для відвідування, дізнатися про культуру, історію та практичні аспекти подорожей. Зростання туристичної галузі в Європі й в усьому світі як один із проявів глобалізації набирає обертів. Досить недавно науковці почали досліджувати туристичний дискурс із лінгвістичного погляду, а також розглядати його як окремий специфічний жанр, що потребує спеціалізованого перекладу. Розглянемо кілька популярних англomовних путівників по Україні, а також ресурси, які можуть бути корисними для мандрівників, звернемо увагу на зміни, які внесені з початком війни.

Ключові слова: дискурс, туристичний дискурс, туристичний путівник, структура путівників.

STRUCTURE OF ENGLISH TOURIST GUIDEBOOKS AROUND UKRAINE (CHANGES IN WAR PERIOD)

Viktoriiia Pryma

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Language and Translation
State University of Trade and Economics
Kyoto Str., 19, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7331-9950
Researcher ID: AFI-4861-2022

Oksana Soshko

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Language and Translation
State University of Trade and Economics
Kyoto Str., 19, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-4633-7621
Researcher ID: N-2832-2016

Abstract. The article is devoted to the study of the structure of English-language tourist guides in Ukraine and the actual tourist discourse as a whole. It was the complex socio-political situation in the world and the war in Ukraine that largely influenced the changes that took place in the structure of tourist guides. Considerable attention is paid to a thorough study of tourist guides, various approaches to their study, as well as tourist discourse as a specific genre of communication. The direct structure of the electronic (online) tourist guide was considered and a comparative analysis of its changes in recent years was carried out. Travel guides provide readers with information about various places, attractions, cultural features, gastronomic traditions, transportation options and other important aspects of travel. Being aware of these issues, tourists can actively plan their routes and make informed decisions. Changes in the structure of the guide occur depending on the situation in the country and in the world as a whole. During the Covid-19 pandemic, each travel guide included cautionary information on how to take safety precautions while in the country. The current situation in Ukraine scares off the lion's share of tourists, causing significant damage to the country. However, tourist guides provide truthful information and warn foreigners against traveling to the territory of our country. English-language tourist guides for Ukraine are an important source of information for foreign tourists who plan to visit Ukraine. They may vary in format and content, but generally aim to help people navigate the country, find interesting places to visit, learn about culture, history and practical aspects of travel. The growth of the tourism industry in Europe and around the world as one of the manifestations of globalization is gaining momentum. Quite recently, scholars have begun to investigate the tourist discourse from a linguistic point of view, as well as consider it as a separate specific genre that requires specialized translation. Let's look at some popular English-language guides to Ukraine, as well as resources that can be useful for travelers, and pay attention to the changes that have been made since the beginning of the war.

Key words: discourse, tourist discourse, tourist guide, guide structure.

Дискурс стрімко розвивається в умовах сьогодення. Туристичний дискурс не є винятком. Дослідження англомовних туристичних путівників є важливим аспектом у вивченні туристичного дискурсу, оскільки ці видання виконують не лише інформаційну, а й культурну функцію. Саме тому стаття спрямована на дослідження власне структури туристичного путівника.

Метою статті є дослідження структури туристичних путівників, розглядаючи їх через різні підходи. Зокрема, різноманітність форматів – від електронних до друкованих, що створює труднощі в аналізі, оскільки структура може суттєво відрізнятись. Різні путівники мають своє цільову аудиторію (молоді мандрівники, сім'ї, бізнес-туризм тощо), що впливає на їх структуру й зміст. Отже, важливо визначити, для кого призначений конкретний путівник. Англомовні путівники можуть містити елементи, що відображають специфіку країни, про яку йдеться. Досліднику потрібно враховувати культурний контекст і його вплив на структуру і зміст. На

нашу думку, дослідження цих аспектів допоможе краще зрозуміти роль англомовних путівників у сучасному туризмі та їх вплив на сприйняття культур.

Об'єктом дослідження є англомовні онлайн туристичні путівники по Україні. У свою чергу, предметом дослідження є структура англомовного туристичного путівника.

Зростання туристичної галузі в Європі й у всьому світі як один із проявів глобалізації набирає обертів. Досить недавно науковці почали досліджувати туристичний дискурс із лінгвістичного погляду, а також розглядати його як окремий специфічний жанр, що потребує спеціалізованого перекладу. Туристична комунікація є одним із видів соціальної комунікації, адже поза суспільством туризм як явище існувати не може, а отже, не може бути й туристичного дискурсу чи комунікації [4, с. 167].

І. Гречухіна й І. Сахно розглядали туристичний путівник через призму універсальних і культурно-специфічних лексичних

засобів самопрезентації. Свого часу авторки наголошували на тому, що путівник реалізує низку комунікативних установок, серед яких – інформування майбутніх туристів про можливості відпочинку та наочна презентація туристичних об'єктів, рекламна функція, мотивація до придбання туру [3, с. 27–31]. Про лінгвістичний статус туристичного дискурсу говорила професорка О. Панченко [5, с. 66–72], лінгвокультурологічний і перекладознавчий аналіз путівника як типу тексту проводила В. Гізер [2, с. 87–90]. Ю. Розанова в діахронічному розрізі вивчає розвиток жанру путівника, зазначаючи його насиченість різноманітними вербальними й невербальними кодами [2].

Тгібе в роботах зазначає: «Туризм розвинув мережу комунікацій, яка включає професійні асоціації, конференції, книги й журнали». Однак він далі зазначає, що «дослідження туризму не встановили нічого, що можна було б назвати традицією, яка могла б нав'язати власну єдність» [12, с. 645]. Незважаючи на цю відсутність єдності, у концепції дискурсивного поля інституціоналізація туристичних досліджень дала змогу урядам часто «усунути з політичної сфери проблеми, які в іншому випадку були б політичними», а потім переробити їх у, мабуть, більш нейтральну сферу туристичного менеджменту для розгляду «експертів». Ці експерти з туризму, можливо, живуть в інституційному середовищі як космополітичні інтелектуали, члени «нового племені» писарів, які наглядають за виробництвом і відтворенням туристичних знань [13].

Туристичний путівник є специфічним видом дискурсу, який виконує кілька певних функцій і має свої особливості. Варто розглянути основні функції та ключові аспекти цього жанру.

Передусім зупинімося на **інформаційній функції**. Туристичні путівники надають читачам інформацію про різні місця, пам'ятки, культурні особливості, гастрономічні традиції, транспортні можливості й інші важливі аспекти подорожі. Будучи обізнаним із цих питань, туристи мають змогу активно планувати свої маршрути та приймати зважені рішення [1, с. 395].

Наступним кроком є **орієнтація на цільову аудиторію**. Путівники часто орієнтовані на конкретні групи туристів (наприклад,

сімейні подорожі, пригодницький туризм, культурний туризм), що прямо впливає на зміст і стиль тексту.

Не варто забувати про **емоційний складник** туристичних путівників. Значна кількість туристичних путівників містить елементи опису, які викликають емоції та бажання відвідати те чи інше місце. Використання яскравих образів і метафор допомагає створити в уяві читача візуальну картинку й зацікавити читача [7].

Культурний контекст путівника часто містить інформацію про культуру, традиції та звичаї місцевих жителів, що допомагає туристам краще зрозуміти й поважати місцеву культуру.

Туристичний путівник є також своєрідним видом **реклами та просування**. Їх рекламна функція полягає в просуванні певних туристичних послуг та атракцій. Це може бути як явна реклама, так і більш тонкі форми просування.

Для сучасних путівників характерною є також **мультимедійність**. Усе частіше путівники доповнюються мультимедійними елементами: фото, відео, інтерактивними картами, що робить їх більш привабливими й інтерактивними.

Структура й формат туристичних путівників теж мають значний вплив і відіграють свою роль, що описано нижче.

Структура англійських туристичних путівників по Україні може варіюватися, але зазвичай включає кілька основних розділів. Розглянемо типовий план розміщення інформації в туристичних путівниках (8, с. 216).

У **вступі** подається загальна інформація про країну, яку ви збираєтеся відвідати, надаються відомості про її історію, культуру і традиції, а також чому варто відвідати саме цю країну. Наступний розділ надає **поради мандрівникам** [6, с. 98]. Тут можна знайти інформацію щодо візи та в'їзних документів, транспорту (сполучення всередині країни й види транспорту), безпеки, мови й комунікації, а також грошової валюти, яка діє в країні. У розділі **«Міста й регіони»** ви зможете знайти необхідні для вас відомості щодо визначних місць, парків, культурних програм тощо. **Природа й активний відпочинок** теж посідають своє місце в туристичних путівниках, адже докладно описує ресурси, курорти та доступні місця відпочинку. Окремими розділом у туристичних

путівниках виділяють **культуру і традиції**, де можна знайти інформацію про свята, фестивалі, музику, мистецтво тощо. Обов'язково має бути **словничок основних фраз**, написаний кількома мовами, і **рекомендації щодо проживання** в цій місцевості, що значно зекономить час пошуку акомодаций. Більшість путівників також мають **додаткову інформацію**, куди вписують те, що не ввійшло до жодного з попередніх пунктів [1, с. 100].

Варто зауважити, що зміни в структурі путівника відбуваються залежно від ситуації в країні й у світі загалом. Під час пандемії ковід-19 кожен путівник містив застережливу інформацію щодо вживання заходів безпеки протягом перебування в країні. Нинішня ситуація в Україні відлякує левову частку туристів, чим завдає значних збитків країні. Проте туристичні путівники надають правдиву інформацію та застерігають іноземців від поїздок на територію нашої країни.

Самі собою англomовні туристичні путівники по Україні – це важливе джерело інформації для іноземних туристів, які планують відвідати Україну. Вони можуть бути різними за форматом і змістом, але загалом мають на меті допомогти людям орієнтуватися в країні, знайти цікаві місця для відвідування, дізнатися про культуру, історію та практичні аспекти подорожей. Розглянемо кілька популярних англomовних путівників по Україні, а також ресурси, які можуть бути корисними для мандрівників, звернемо увагу на зміни, які внесені з початком війни.

Lonely Planet є один із найбільших і найвідоміших видавців туристичних путівників, його видання про Україну є одним із найбільш популярних серед англomовних туристів. Це комплексний путівник, який охоплює всю країну: від великих міст, таких як Київ і Львів, до природних красот Карпат і Чорного моря. У путівнику можна знайти опис культурних та історичних пам'яток, поради щодо транспорту, житла, ресторанів і шопінгу, рекомендації щодо того, що робити й куди піти, з фокусом на культурні та природні атракції.

Але з початком російської агресії цей туристичний путівник зменшив свою активність. Напевно, це сталося через зниження туристичного потоку.

As the war continues to rage in Ukraine, forcing millions of people from their homes,

volunteers have responded to help those fleeing the violence. To help them better connect with those in need, we have a language resource we're making available for free [11].

Ще один туристичний путівник – **Bradt Travel Guides** – не менш популярний бренд серед туристичних путівників. Їх видання по Україні відзначається глибоким аналізом культурних та історичних особливостей країни. Більш детально описані менш відомі, але цікаві місця, такі як Чернігів, Кременчук або Херсон, а також привабливі місця для екотуризму й авантюрних подорожей.

Серед особливостей цього путівника можна назвати ретельно описані регіони, музеї, національні парки, а також поради для активного відпочинку. Крім того, розставлено акценти на дослідження маловідомих та унікальних частин України. Але все ж, у зв'язку з тим що путівник друкований і виданий ще до початку повномасштабного вторгнення, ви не знайдете там жодної згадки про поточні події в Україні.

Ukraine is something of an enigma for the visitor. The largest country in Europe, it remains one of the least visited, yet it has retained the rustic beauty of old-world eastern Europe, and its place names are heavy with historical significance. This title is an exploration of Ukraine's history, culture and natural beauty [11].

Офіційний туристичний портал України – **Visit Ukraine** – завжди допоможе знайти всі актуальні відомості про країну, маршрути, ідеї для подорожей, а також практичні поради для іноземців.

Visit Ukraine strongly recommends securing a medical insurance policy that includes coverage for military risks for the entire duration of your stay in Ukraine. This insurance provides financial support in case of incidents related to passive military risks or terrorist acts, including coverage for repatriation to your country of permanent residence, if necessary. Health insurance policies in Ukraine include essential services such as emergency care, outpatient treatment, and hospitalization [14].

Таким чином, розглянувши основні напрями дослідження, можна з упевненістю сказати, що як структура, так і зміст туристичних путівників по Україні залежать від численних факторів. Одним із найвпливовіших є соціально-політичне становище в країні. Що ж до перспектив подальшого дослі-

дження, то можна з упевненістю сказати, що структуру туристичного путівника можна розглядати й з інших ракурсів, а саме: інфор-

маційного, технологічного та комерційного, на що ми плануємо звернути увагу в подальших дослідженнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування : монографія. Київ : Видавництво Київського університету, 2001. 395 с.
2. Гизер В.В. Краеведческий дискурс в переводе: основные понятия и методы. *Вісник СумДУ. Серія «Філологія»*. 2007. № 1. Т. 2. С. 87–90.
3. Гречухина И.Д., Сахно И.П. Туристический путеводитель: универсальные и культурно специфические лексические средства самопрезентации. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації. Германські мови»*. 2019. Том 30 (69). № 4. Ч. 2. С. 27–31.
4. Іщук А.А. Функціональні характеристики англомовного туристичного дискурсу. *Collection of scientific papers «New Philology»*. 2021. № 83. С. 99–104. DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-83-14>.
5. Панченко Е.И. К вопросу о лингвистическом статусе туристического дискурса. *Лінгвістика. Лінгвокультурологія*. Дніпропетровськ, 2014. Т. 7. С. 66–72.
6. Прима В.В. Туристична термінологія: семантика і функціонування : монографія. Київ, 2018. 124 с.
7. Прима В.В. Туристична лексика у формальному й неформальному дискурсах. *Записки з романо-германської філології*. 2023. № 1 (50). С. 215–225.
8. Прима В.В. Дискурс: погляди науковців на визначення та предмет вивчення. *Філологічні студії*. 2022. С. 98. DOI: 10.32782/tps2663-4880/2022.22.2.18.
9. Прима В.В. Функціональний аспект англомовної туристичної термінології. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2015. № 14. С. 199–201.
10. Dann G.M.S. The Language of Tourism. A Sociolinguistic Perspective. Wallingford : CAB International, 1996. 298 p.
11. Awesome Ukraine. URL: <https://osnovypublishing.com/ru/awesome-ukraine/> (дата звернення: 04.11.2024).
12. Tribe J. The Indiscipline of Tourism. *Annals of Tourism Research*. 1997. № 24 (3). P. 638–657.
13. Watts M. Development I: Power, Knowledge, Discursive Practice. *Progress in Human Geography*. 1993. № 17(2). P. 257–272.
14. World Travel Guide. URL: <https://www.globalhand.org/en/browse/regions/europe/resource/document/27638> (дата звернення: 04.11.2024).

REFERENCES

1. Beydyk, O.O. (2001). *Rekreasiyno-turystski resursy Ukrainy: Metodolohiia ta metodyka analizu, terminolohiia, rayonuvannia* [Recreational and tourist resources of Ukraine: Methodology and methods of analysis, terminology, zoning]: Monograph. K.: University of Kyiv University, 395 p. [in Ukrainian].
2. Geezer, V.V. (2007). *Kraevedcheskii diskurs v perevode: osnovnye poniatii i metody* [Local history discourse in translation: basic concepts and methods]. *Bulletin of Sumy State University. Ser. Philology*. No. 1. Vol. 2. P. 87–90 [in Ukrainian].
3. Grechukhina, I.D., Sakhno, I.P. (2019). *Turystycheskii putevodytel: unyversalnie y kulturno spetsyficheskye leksycheskye sredstva samoprezentatsyy* [Tourist guide: universal and culturally specific lexical means of self-presentation]. *Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi. Ser.: Philology. Social communications. Germanic languages*. Volume 30 (69). No. 4. Ch. 2. S. 27–31 [in Ukrainian].
4. Ishchuk, A.A. (2021). *Funktsionalni kharakterystyky anhlovnoho turystychnoho dyskursu* [Functional characteristics of English-language tourist discourse]. *Collection of scientific papers «New Philology»*. No. 83. P. 99–104. <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2021-83-14> [in Ukrainian].
5. Panchenko, E.I. (2014). *Funktsionalni kharakterystyky anhlovnoho turystychnoho dyskursu* [To the question of the linguistic status of the touristic discourse]. *Linguistics. Linguistic culture*. Vol. 7. Dnipropetrovsk, pp. 66–72 [in Ukrainian].
6. Pryma, V.V. (2018). *Turystychna terminolohiia: semantyka i funktsionuvannia* [Tourist terminology: semantics and functioning]. Monograph. Kyiv, 124 p. [in Ukrainian].
7. Pryma, V.V. (2023). *Turystychna leksyka u formalnomu i neformalnomu dyskursakh* [Tourist vocabulary in formal and informal discourses]. // *Notes from Romano-Germanic Philology*. No. 1 (50). P. 215–225 [in Ukrainian].
8. Pryma, V.V. (2022). *Dyskurs: pohliady naukovtsiv na vyznachennia ta predmet vyvchennia*. [Discourse: views of scientists on the definition and subject of study]. *Philological studies*. P. 98. DOI: 10.32782/tps2663-4880/2022.22.2.18 [in Ukrainian].

9. Pryma, V.V. (2015). Funktsionalnyi aspekt anhlomovnoii turystychnoi terminolohii [Functional aspect of English-language tourist terminology]. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Philology*. No. 14. P. 199–201 [in Ukrainian].
10. Dann G.M.S. *The Language of Tourism. A Sociolinguistic Perspective*. Wallingford: CAB International, 1996. 298 p.
11. Awesome Ukraine. Retrieved from: <https://osnovypublishing.com/ru/awesome-ukraine/> (date of application: 04.11.2024).
12. Tribe, J. (1997). The Indiscipline of Tourism. *Annals of Tourism Research*. 24(3). 638–657
13. Watts, M. (1993). Development I: Power, Knowledge, Discursive Practice. *Progress in Human Geography*. 17(2). 257–272.
14. World Travel Guide. Retrieved from: <https://www.globalhand.org/en/browse/regions/europe/resource/document/27638> (date of application: 04.11.2024).